

er Dvrigheden, der har vovet at sige: „Jeg løser Egteskabet“, men ikke vovet, at sige: „Jeg slutter Egteskabet.“ Og dog er det urimeligt at sige: Jeg har Magt til at løse Egteskabet, men ikke til at slutte det. Og det er Dvrigheden, som løser Egteskabet; thi som bekendt er den geistlige Mægling ikke af stor Betydning. Kan Dvrigheden altsaa opløse Egteskabet, maa den ogsaa kunne stifte Egteskabet, og jeg vil derfor ønske, at det ikke paabødes, men vel at det tillødes at indgaae borgerligt Egteskab. Jeg kan ikke see, at der fra kirkelig Side væsentlig kan indvendes Noget derimod. Naar jeg seer hen til den Stilling, som Kirken tidligere har indtaget ligeoverfor det borgerlige Egteskab, saa var Egteskabet paa Pavedømmets Tider under Statens Omraade, og det var først efter Reformationen, at Kirken vovede at fordømme det borgerlige Egteskab. Saaledes var det overalt under Pavedømmet og naturligviis ligesaa hos os, og det er som sagt først Tiden efter Reformationen, der har indført kirkeligt Egteskab, som den eneste Maade, hvorpaa Egteskabet kan stiftes. Luther selv var ganske derimod; han har sagt, at Egteskabet var en verdslig Sag, hvorefter Kirken ikke skulde bekymre sig, og det er sandsynligt, at han selv først har indgaaet borgerligt Egteskab og siden et kirkeligt. Jeg siger blot dette for at vise, at saavidt jeg kan see, kan der fra den kirkelige Side Intet indvendes imod, at Kirkens Medlemmer ogsaa faae Lov til at indgaae borgerligt Egteskab; og denne Tilladelighed af det borgerlige Egteskab var den Kjerne, som jeg ønskede at drage frem af Lovforslaget. For at faae den frem skal jeg ikke betænke mig paa at foreslaae det ærede Thing at stemme for, at Sagen gaaer til anden Behandling. Vistnok maa det Udvalg, som jo sandsynligviis vil blive nedsat, aldeles omstøbe Lovforslaget fra Grunden, og dette er jo en meget beklagelig Omstændighed, at en saadan Fremgangsmaade maa bruges for at faae Noget frem; men naar man ad denne Vej kan fremme en gavnlig kirkelig Interesse, skal jeg ikke sætte mig derimod.

J. M. Hansen: Jeg er, aldeles enig med flere af de foregaaende Talere deri, at Udskiftet udgiver sig for noget ganske Andet, og

Mindre, end det virkelig er. Det indeholder saa mange forskjellige og i flere Retninger vigtige Bestemmelser, at det er med Rette blevet sagt, at det er et høist omfangsrigt Lovforslag; og det vilde derfor ikke være forunderligt, om Discussionen over et saadant Lovforslag traaf sig ud i meget store Vidtløftigheder. Jeg skal imidlertid stræbe for mit Bedkommende at udtale mig saa kort som muligt, idet jeg blot skal holde mig til de forskjellige Hovedbestemmelser i Forslaget og lade Enkeltighederne uberrørte til en mulig fortsat Behandling. Første Deel af Lovforslaget er egentligt det, som indeholdes i Titelen, og naar den ærede Forslagsstiller ikke var gaaet videre end til denne første Sag, nemlig Bestemmelserne om Sognebøger og deres Førelse, havde hans Titel været correct. Allerede med Hensyn til den første Deel af Forslaget er jeg imidlertid meget uenig med den ærede Forslagsstiller. Det forekommer mig, at saaledes som han vil foreandre Bestemmelserne med Hensyn til Bøgenes Førelse, foreligger der ikke nogen Grund til at foreskrive, at disses Førelse skal foregaae ved andre Personer end Præsterne. Det er aabenbart, at Forslagsstilleren vil sætte sine Sognebøger ifledetfor de nuværende Kirkebøger, og at han vil gjøre det muligt, at Præsterne kunne fritages for at føre Kirkebøgerne, ved at de skulle føres af en anden Mand i Communen. Jeg holder for, at det er rigtigt, at saalænge Forholdene ere, som de ere, Præsterne blive ved at føre Bøgerne, hvad enten man kalder dem Sogne- eller Kirkebøger; man kunde tage Bestemmelser om, hvorledes de fremtidig skulle føres, men at Førelsen dog bliver hos Præsterne. Vi have været nødt til med Hensyn til Communernes Selvvirksomhed og Bestyrelse af deres Anliggender at lægge megen offentlig Virksomhed paa Communens Beboere, og deri have vi gjort Ret, idet de ikke kunne have Rettigheder uden at have Byrder; men det forekommer mig, at der ikke ligger det mindste af den Slags Betragtninger til Grund for, at Præsterne skulle fritages for at føre de omhandlede Bøger. Det er en simpel skrivende Forretning, der blot fordrer Nøagtighed og ikke nogen Selvvirksomhed; derfor mener jeg, at det vilde være